

ANTI-SUIT INJUNCTION KARARLARININ TANINMASI HAKKINDA BİLGİ NOTU

“Anti-suit injunction” teriminin Türk hukukunda tam karşılığı bulunmamaktadır. *Anti-suit injunction* (dava açmama emirleri) genellikle *common law* sistemlerinde, özellikle de İngiliz hukukunda yaygındır. Burada İngiliz mahkemesi, davacıya, yabancı bir devletin mahkemesinde dava açılmaması veya açılan davaya devam etmemesi için emir vermektedir. Yetki anlaşmasıyla İngiliz mahkemesine münhasır yetki verilmesine rağmen taraflardan birisi başka bir devletin mahkemesinde dava açtığına, karşı taraf yetki anlaşmasından doğan hakkının ihlal edildiğini ileri sürerek İngiliz mahkemesinden *anti-suit injunction* talep edebilmektedir. Anti-suit injunction, İngiliz mahkemelerinin verdiği en etkin tedbir kararıdır. Ancak bu karar, yabancı bir ülke mahkemesiyle ilgili olduğundan en sorun teşkil eden kararlardan birisidir¹. *Anti-suit injunction*, dava açılmaması veya açılan bir davaya devam edilmemesi yönündeki emirleri içeren kararlardır. Bu nedenle *anti-suit injunction* kararlarının tenfizi değil, tanınması söz konusudur.

A. Karşılaştırmalı Hukukta Anti-Suit Injunction Kararlarının Tanınması

Kıta Avrupası hukuk sistemleri, *anti-suit injunction* kararlarının tanınmasına sıcak yaklaşmamaktadır. Belçika mahkemesi, ABD mahkemesi tarafından verilen bir anti-suit injunction kararının tanınması talebini, bu kararın kamu düzenine aykırı olması ve adil yargılanma hakkını (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesi) ihlal etmesi nedeniyle reddetmiştir. Benzer biçimde Düsseldorf mahkemesi, İngiliz mahkemesi tarafından verilen *anti-suit injunction* kararının Alman devletine ya da mahkemelerine tebliği yerine, Almanya'da bulunan kişiye tebliğ edilmesinin bu kararı

¹ **Akıncı, Ziya**, Milletlerarası Tahkim, 4. Baskı, İstanbul, 2016, s. 140; **Kruger, Thalia**, “The Anti-Suit Injunction in the European Judicial Space: Turner v. Grovit”, The International and Comparative Law Quarterly, Vol. 53, No. 4 (Oct., 2004), s. 1030-1039; **Eksi, Nuray**, Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, 2. Baskı, İstanbul, 2020, s. 740-741. Tarafların iki farklı devlet mahkemesine başvurarak paralel davaların ve paralel kararların ortaya çıkma riskinin önüne geçmek için mahkemenin ya da hakem heyetinin, diğer tarafın devlet mahkemesine dava açmasını veya açılan davaya katılmasını önlemeye yönelik tedbirlerine “*anti-suit injunction*” denilmektedir. *Anti-suit injunction* genellikle bir dava açmama ya da açılmış bir dava var ise bu davaya devam etmeme yönünde emir veren tedbir kararlardır. *Anti suit injunction* genellikle mahkemelerin yargı yetkisine müdahale ettiği gerekçesiyle *civil law* hukuk sistemleri tarafından kabul görmemektedir. Turner davasında mahkeme, hangi şartlar altında uygulandığı fark etmeksizin, dava açmama emrinin (*anti-suit injunction*) karşılıklı güven ilişkisiyle bağdaşmadığını belirtmiştir. **Akıncı**, s. 140; **Kruger**, s. 1030-1039; **Eksi**, s. 744.

şahsa yönelik bir karar haline getirmeyeceğini, bu kararın Almanya'nın yargı hakkına ve egemenliğine açıkça aykırı olduğunu ifade ederek tanıma talebini reddetmiştir².

Fransız temyiz mahkemesi ise bir kararında (*In Zone Brands International Inc. v. In Zone Brands Europe*), tarafların yetki sözleşmesi yaparak Georgia Eyalet mahkemesine yetki verdiğini, bu nedenle *anti-suit injunction* kararının adil yargılanma hakkını ihlal etmediğine, bu kararların tarafların akdettiği sözleşmeye bağlı kalmasını sağladığı müddetçe kamu düzenine aykırı olmadığını ifade etmiştir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın *anti-suit injunction* kararlarıyla ilgili Gazprom kararına³ konu olayda Gaazprom ve Litvanya Enerji Bakanlığı arasındaki hissedarlar sözleşmesindeki tahkim şartı uyarınca; sözleşmeden doğan her türlü uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümleneceği kararlaştırılmıştır. Ancak Bakanlık, tahkim şartına uymayarak Litvanya Vilnius Bölge Mahkemesi'nde dava açmıştır. Bu dava, Gazprom'un ve yönetim kurulu üyelerinden bazılarının usulsüz faaliyetlerine ilişkindir. Gazprom ise açılan davanın tahkim şartına aykırı olduğunu ileri sürerek Stockholm Ticaret Odası Tahkim Enstitüsü'nde tahkim yargılaması başlatmıştır. Hakem heyeti, Bakanlığın tahkim sözleşmesini kısmen ihlal ettiğine karar vererek, Bakanlığın Litvanya mahkemesinde açtığı davaya ilişkin *anti-suit injunction* kararı vermiştir. Gazprom bu kararın tanınması için Litvanya mahkemesine başvurmuştur. Ancak Gazprom'un tanıma talebi, *anti-suit injunction* kararının Bakanlığın Litvanya mahkemelerinde dava açma hakkını kısıtladığı ve yerel mahkemenin egemenlik gücünü kısıtladığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Kararın temyiz edilmesi üzerine Litvanya Yüksek Mahkemesi, *anti-suit injunction* kararının tanınması talebinin kabul edilip edilmeyeceğinin Avrupa Birliği Adalet Divanı içtihatları ve Brüksel I Tüzüğü uyarınca tartışmalı olduğunu ifade etmiştir. ABAD kararı uyarınca hakemlerin verdikleri *anti-suit injunction* kararları, Brüksel I Tüzüğü'nden etkilenmemektedir. Dolayısıyla AB ülkeleri arasındaki karşılıklı güven ilkesine aykırılık, hakemler tarafından verilen *anti-suit injunction* kararları bakımından söz konusu olmayacaktır. Gazprom kararına göre *anti-suit injunction* kararları bakımından her ülke kendi ulusal tahkim mevzuatına göre karar verecektir. Ancak aleyhine *anti-suit injunction* kararı verilen ülke New York Konvansiyonu'na taraf ise bu durumda *anti-suit injunction* kararlarıyla ilgili New York Konvansiyonu uygulanacaktır.

² **Ertan, Kerem**, Deniz Hukukunda Londra'da Tahkim, Galatasaray Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul, 2010, s. 100.

³ Judgment of the Court (Grand Chamber) of 13 May 2015 "Gazprom" OAO v Lietuvos Respublika Case No: C-536/13.

B. Anti-Suit Injunction Kararlarının Türkiye’de Tanınması

Yabancı bir mahkeme tarafından verilen *anti-suit injunction* kararı, Türkiye’de kendiliğinden sonuç doğurmamaktadır. İcraî nitelikte olmayan bu kararın Türkiye’de tanınması için dava açılması gerekmektedir. Ancak *anti-suit injunction* kararının Türkiye’de tanınması için açılan davada sorun teşkil edebilecek bazı hususlar vardır. Bunlar genel olarak üç başlık altında incelenebilir:

i. *Anti-suit injunction* kararları tedbir niteliğindedir. Bu nedenle bu kararların kesinleşip kesinleşmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Çünkü 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun’un 50’nci maddesi uyarınca yabancı mahkeme ilamının kesinleşmesi, tanıma ve şartıdır. Burada kararın kesinleşip kesinleşmediği, kararı veren mahkemenin hukukuna göre tespit edilmektedir. İngiliz hukuku uyarınca *anti-suit injunction* kararları kesindir. Ancak bu kararlar, şartlarda değişiklik olması durumunda değiştirilebilmektedir. Bu kararların değiştirilebilir nitelikte olmaları ise kesinleşmeye engel olmamaktadır. *Ant-suit injunction* kararının tanınması, bu kararın ilerleyen zamanlarda kaldırılması kararının tanınmasına engel değildir⁴.

ii. *Anti-suit injunction* kararları, Türk kamu düzenine aykırıdır. Bu nedenle bu kararların tanınması talebi reddedilebilir. Çünkü Türk mahkemesinde dava açılmasını ya da açılan davaya devam edilmesini engelleyen *anti-suit injunction* kararı, Türk mahkemesinin yargılama gücüne, Anayasa ile teminat altına alınan mahkemeye başvurma hakkına (m. 36) ve Anayasa’nın 138’inci maddesine aykırılık teşkil etmektedir⁵.

iii. AİHS m. 6 uyarınca Türk mahkemesi, *anti-suit injunction* kararının tanınması talebini reddedebilir.

İngiliz mahkemesi, Türkiye’ye dava açılmaması yönünde bir *anti suit injunction* kararı (*High Court of Justice Queen’s Bench, Augusta Due Srl (Applicant/Claimant), Furtrans Denizcilik Tic. ve San. A.Ş. (Respondent/Defendant) 21.06.2012, Folio No. 843*) vermiştir. Uygulamada aleyhine *anti-suit injunction* kararı verilen kişi, para ve hatta hapis cezasına çarptırılmaktadır. Bu kişinin İngiltere’de olması halinde ise yurt dışına çıkmasına engel olunmaktadır. Dolayısıyla diğer devletlerin *anti-suit injunction* kararlarını tanımaması, bu kararların aleyhine verildiği taraf üzerindeki baskılarına engel olmaya yetmemektedir⁶.

⁴ Ekşi, s. 748-749.

⁵ Ekşi, s. 749; Ekşi, Nuray, “Yargıtay Kararları Işığında Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizinde Kamu Düzeni”, *Public and Private International Law Bulletin*, 40 (1), Prof. Dr. Cemal Şanlı’ya Armağan, 2020, s. 195.

⁶ Ekşi, s. 749; Ertan, s. 100.

KAYNAKÇA

- AKINCI, Ziya** : Milletlerarası Tahkim, 4. Baskı, İstanbul, 2016.
- EKŞİ, Nuray** : Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi, 2. Baskı, İstanbul, 2020.
- : Yargıtay Kararları Işığında Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizinde Kamu Düzeni”, Public and Private International Law Bulletin, 40(1), Prof. Dr. Cemal Şanlı’ya Armağan, 2020, s. 143-201.
- ERTAN, Kerem** : Deniz Hukukunda Londra’da Tahkim, Galatasaray Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul, 2010.
- KRUGER, Thalia** : “The Anti-Suit Injunction in the European Judicial Space: Turner v. Grovit”, The International and Comparative Law Quarterly, Vol. 53, No. 4 (Oct., 2004), s. 1030-1039.

ASLANKOÇ
HUKUK BÜROSU